

Pocetak Nasilja U Makedoniji

Author: [Iso Rusi](#)

Kelneri napadaju pijane NATO trupe, a makedonski i albanski mladici se tuku na ulicama. Pitanje je da li ce neko iskoristiti ove incidente u svoju politicku korist.

Obicna kafanska tuca pre nedelju dana bila je dobro ilustracija neobicnih politickih dogadjaja koji se odvijaju ovih dana u Makedoniji. Medjutim, druge carke izmedju makedonskih i albanskih mladica pruzaju jos veci razlog za zabrinutost.

Pocetkom marta, u elitnom restoranu "Dva Jelena" u Skoplju, grupa od 19 britanskih vojnika prethodnice NATO-a koja stize za Kosovo provodili su se jedno vece, prilicno su popili, a onda su dobili postene batine od pet kelnera. Dva Britanca su cak zavrшили u bolnici.

Posto je tako veliku i visoko obucenu grupu zapadnih vojnika dobro prebela nekolicina lokalnih kelnera, incident je prouzrokovao dosta smeha, ali i politicke komentare. Vojislav Seselj, podpredsednik vlade Srbije i vodje Srpske radikalne stranke, cestitao je u pismu vlasniku restorana, cuvenoj lokalnoj pop zvezdi Sasi Kainovskom-Panki iz dua Kuku Lele. Prepirka je, Seselj je izjavio, "prava garancija makedonsko-srpskog prijateljstva" jer su "britanskom okupatoru" makedonski kelneri ocitali lekciju.

Naravno, bice mnogo vise toga potrebno od jedne kafanske tuce da bi se ponovo oziveo juznoslovenski savez. Samo nedavno je Seselj upucivao pretnje Makedoniji zbog njenog prihvatanja NATO snaga. Preko luke u Solunu i aerodroma u Skoplju, trupe NATO-a i njihovo naoruzanje skupljaju se u Makedoniji, ocekujuci rasporedjivanje na Kosovu, ukljucujuci i "snage za izvlacenje" za osoblje Kosovske verifikacione misije i takozvane "snage za osposobljavanje" u pripremi za mogucu Snagu za stabilizaciju na Kosovu (KOSFOR), trenutno se u Makedoniji nalazi vise od 10,000 NATO snaga, a nove pristizu svaki dan. Medju njima vode Britanci, Francuzi i Nemci.

U Makedoniji nisu bas svi zadovoljni pridolicama. Pre dve nedelje u Kumanovu, u gradu koji se nalazi u blizini granice sa Srbijom, clanovi Komunisticke stranke i Demokratske stranke Srba su demonstrirali protiv NATO-a i njegove nadolazece misije na Kosovu. Nekih hiljadu demonstiranata ja pretilo da ce izbaciti clanove NATO-a golim rukama. Druge demonstracije su odrzane u Skoplju. Na nedavnoj konferenciji za stampu, Dragisa Miletic, vodja Demokratske stranke Srba, najavio je nove demonstracije, rekavši da je misija NATO-a "dokaz da fasizam nije mrtav...Danas ga predvodi Adolf Klinton."

Ukoliko tuca u kaficu, i reakcija koja je usledila, izgleda povezana sa opstim politickim zbivanjima, isto to vazi i za druge tuce koje se desavaju u Makedoniji. U protekle tri nedelje, dogodilo se 11 tuca izmedju mladih Makedonaca i Albanaca - vecinom srednjoskolaca. U najvećem broju slucajeva, jedna strana je bila mnogo veca od druge, ali u svim tucama, obe strane su dobile popriline batine. Tuce su pocele 22. februara kada je grupa mladih Makedonaca posle malog incidenta na susednoj autobuskoj stanici napala albanske djake srednje škole Zef Ljus Marku u Skoplju. Zatim je velika grupa Albanaca prakticno kidnapovala gradski autobus, prebela i cak i izbola nozem nekoliko makedonskih srednjoskolaca. Slicni okršaji su se dogodili u Skoplju, Tetovu i Kumanovu.

Opozicija i neki mediji su ugrabili priliku da ocene ove masovne tuce medju mladima kao dokaz nekompetencije nove vlade. Nova administracija je koalicija koju sacinjavanju Unutrasnja makedonska revolucionarna organizacija - Demokratska partija makedonskog nacionalnog ujedinjenja (VMRO-DPMNE), Demokratska alternativa (DA) i Demokratska partija Albanaca (DPA). Posto administracija okuplja dve partije za koje je ranije vazilo da su nacionalisti suprotstavljeni jedni drugima, vlada insistira da je preduzela znacajne rane korake da popravi medjuetnicke odnose. Moguce je da protivnici vlade zele da poremete ovu novu stabilnost.

Tuce izmedju makedonskih i albanskih mladica su neobicne iz vise razloga - najvazniji je da su protivnici iz razlicitih etnickih grupa. Ovo je prvi primer tako otvorenog neprijateljstva i nasilja izmedju dve najvece etnicke grupe u zemlji. Uprkos dugogodisnjim tenzijama, i rastucem nacionalizmu i populizmu, u prosloj deceniji nije bilo pravog nasilja na etnickim osnovama. Kada su mnogi delovi bivse Jugoslavije prolazili kroz etnicke podele, u Makedoniji nije bilo makedonsko-albanskih tuca. Niti su tuce bile izazvane posle duge serije nasilnih incidenata izmedju policije i Albanaca, od Bit Pazara u novembru 1992. godine do Gostivara i dogadjaja koji su usledili u julu 1997.

Nedavne tuce su znacajne zbog opsteg osecanja da su se - posle konstituisanja koalicione vlade VMRO-DPA - etnicke tenzije osetno smanjile. Neki posmatraci su bili uvereni da je spajanje bivskih zakletih neprijatelja u vladi oznacilo definitivni nestanak radikalne etnicke politike, a nova vlada je dobila mnoge poene od medjunarodnih diplomata za smanjivanje interetnickih tenzija.

Prema Makedonskom helsinskom komitetu za ljudska prava, nedavni dogadjaji sugerisu da je siroko resprostranjena percepcija interetnicke harmonije samo tek dobar marketing za medjunarodnu konzumaciju, i nista vise od toga.

U intervjuu makedonskoj televiziji, premijer Ljubco Georgijevski iz VMRO-a je insistirao da same tuce u stvari predstavljaju napad nespecificovanih protivnika vlade s ciljem da se pokvare medjuetnicki odnosi i poremeti koalicija. Tvrdio je da su konflikti medju mladima provokacija koja ima za cilj da se stvori kosovski konflikt u Makedoniji - i utisak da ima problema, gde god se nalaze Albanci.

Ministarstvo unutrasnjih poslova, koje je podiglo krivicne optuznice protiv nekih 20 ucesnika u tucama, izjavilo je da poseduje dokaze da su neki ucesnici bili podstaknuti od strane politickih snaga koje zele da iskoriste krizu na Kosovu da bi destabilizovale zemlju. Drugi izvori su rasirili glasine da je opoziciona Social-demokratska alijansa Makedonije bila direktno umesana, i da je moguće da je jugoslovenska tajna policija isto tako odigrala ulogu. Po drugoj teoriji provokatori su u stvari clanovi VMRO koji nisu zadovoljni savezom sa Albancima.

Sta god da je u pitanju, po nekima, izgleda da je njihova politicka pozicija sve bolja sto su vece interetnicke tenzije. Drugi je primer vlade koja je izrazila spremnost da prihvati 20.000 izbeglica sa Kosova, sto je pola od broja koji je prihvatila na pocetku rata u Bosni. Kosovske izbeglice se registruju i dobijaju status "osoba koje su zbrinute zbog humanitarnih razloga," ali ne i status izbeglica, koji drzavi namece vecu odgovornost. Prema sluzbenim podacima, u Makedoniji ima 9.000 izbeglica sa Kosova; humanitarne agencije procenjuju da ih ima cak 13.000. Oni najcesce odsedaju kod familije u zapadnom delu zemlje a vecina su Albanci.

Opozicija i mediji na makedonskom jeziku su odgovorili optuzujuci vladu da menja etnicku strukturu zemlje. Ponovo se raspravljalo o ideji predsednika Kire Gligorova od prosle jeseni o stvaranju koridora kojim bi se obavio transfer izbeglica do Albanije. U medjuvremenu, predlog medjunarodnog Visokog komesara za nacionalne manjine, Maks Van der Stola, da se otvori privatni univerzitet kako bi se resilo pitanje viseg obrazovanja na albanskom jeziku je naisao na kritiku. Pre izbora ideja nije izazivala kontroverzu, a sada opozicija trazi siroki pristanak javnosti po tom pitanju kao sto je referendum.

Policija sada cuva skole, trazi podstrekace tuca, i pokusava da ustanovi njihove motive. Tuce predstavljaju izuzetak u odnosu na svakodnevne dogadjaje tokom citave decenije, a za njih se ne moze naci racionalno objasnjenje. Za sada, nema odgovora na to ko je odgovoran. Mejdutim, svi napori da se dobiju politicki poeni time sto bi se podigle interetnicke tenzije bili bi vrlo stetni za Makedoniju. Bolje je ostaviti tuce kafanskim carkama u kasnim nocnim satima.

Iso Rusi je novinar Fokusa u Skoplju.

Location: [Balkans](#)
[Macedonia](#)
[Albania](#)

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/pocetak-nasilja-u-makedoniji>